

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Františkanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani po UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Polt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Misija osnovne šole in učiteljstva na polju narodne prosvete po zak. o nar. šolah.

Zakon o narodnih šolah je posebno glasilo boko začrtal naloge narodne šole in učiteljstva narodnih šol na polju narodnega prosvetovanja najširših plasti.

Velike so dolžnosti, ki so poleg drugih nalog naložene ravno učiteljstvu narodnih šol s tem zakonom. Niti učiteljem srednjih šol niti učiteljem učiteljskih in tudi učiteljem meščanskih šol in univerz najbrž ne bodo došlo ločali novi zakoni toliko takih dolžnosti kakor jih je prinesel zakon o narodnih šolah učiteljstvu osnovnih, odnosno narodnih šol.

Novi zakon je odprl stene šolske sobe učiteljstvu narodnih šol, ter je tudi izven njih postavil zakonite dolžnosti učiteljstvu. To se pravi, da ni samo 28 tedenskih ur učitelja v službi, ampak traja njegova služba tudi izven teh 28 ur predpisanih ur, dalje — na polju narodnega prosvetovanja.

To za učiteljstvo sicer ni nič novega, saj je že sedaj delovalo v tem pravcu — prostovoljno. Dokazala bode to statistika prosvetnega in kulturnega dela učiteljstva, ki jo bodo podala okrajna učiteljska društva in ki jo objavimo v listu.

Poudarili smo že, da nobena izmed ostalih kategorij učiteljstva ne vrši tako ogromnega dela in jim tudi zakon ne predpisuje istega; pa tudi nobena izmed ostalih kategorij državnega uradništva ne vrši tega širkega in izčrpnega prosvetnega dela, kakor osnovnošolsko učiteljstvo.

Koliko časa, koliko idealizma, koliko gmotnih žrtev za članstvo pri vseh društvi in naročnino knjig in časopisov ter koliko fizičnih in moralnih sil je že dalo in še daje ravno osnovnošolsko učiteljstvo na altar narodnega prosvetovanja in nacionalnega dela sploh.

Te naloge nam pogloblja zakon o narodnih šolah s sledečimi določbami:

§ 1. Narodne šole so: K narodnim šolam spadajo tudi ustanove, ki služijo splošnemu narodnemu prosvetovanju: analfabetični tečaj, gospodinske šole in tečaji, gospodarski tečaj, higienski tečaj in slično.

§ 7. Narodne šole so: K narodnim šolam spadajo tudi ustanove, ki služijo splošnemu narodnemu prosvetovanju: analfabetični tečaj, gospodinske šole in tečaji, gospodarski tečaj, higienski tečaj in slično.

§ 16. V svrhu narodnega prosvetovanja in gospodarskega izobraževanja se ustanavljajo šole in časni tečaji z ozirom na potrebe posameznih krajev. Sem spadajo tudi gospodinske šole, kakor tudi tečaji za odrasle nepismene (analfabete) in drugi tečaji.

§ 23. Dolžnosti šolske občine so: 8. podpirati prosvetne naprave, s katerimi se širi obča prosveta v narodno.

§ 31. Občine smejo ob svojem strošku zidati poslopja, namenjena narodnemu prosvetovanju, kakor: kmetijske šole, gospodinske šole, strokovne šole itd. — V ta namen se sme združiti več občin.

§ 32. Pri vsaki novi stavbi in dozidavanju poslopij, ki jih zida občina v kakršnekoli prosvetne namene, pomaga država... itd.

§ 36. Šolsko poslopje in šolsko dvorišče se ne moreta uporabljati za nič drugega kakor za šolo in za namene, ki so v skladu z običnim smotrom narodnih šol (§ 1.).

§ 38. Krajevni šolski fond se uporablja: 2. za podpiranje šolarskih izletov in tekem, šolskih knjižnic za otroke in odrasle; 3. za šolske kuhinje in oskrbovališča; 4. za potrebe narodnega prosvetovanja sploh.

§ 52. Pri vsaki podeželski narodni šoli, a po možnosti tudi pri drugih mora biti šolski vrt, ki naj služi za učne namene, a zlasti za pouk v prirodoznanstvu, za praktične vaje učencev v poljedelstvu, kakor tudi šolska kuhinja za vaje učencev v gospodinjstvu. Ministrstvo prosvete predpiše vzorne načrte za šolske vrtove.

Kjer je to potrebno, določi minister prosvete letno po tri dni, v katerih bodo učenci pod nadzorstvom učiteljev izvrševali pogozdovanje in narejali nasade.

V posameznih krajih se ustanove šolski gaji. Za vzdrževanje nasadov (varstvo pred sušo, živino itd.) morajo skrbeti učenci po navodilu učiteljev.

§ 53. Narodna šola mora imeti zbirko potrebnih učil in knjižnico za učitelje in učence, a po možnosti tudi za občinstvo dotične občine.

§ 69. Razen povsem šolskih slovesnosti se smejo učenci udeleževati samo onih javnih slovesnosti in javnih prireditev, ki imajo obči državni ali obči nacionalni značaj ali so v tesni zvezi s šolo.

§ 76. Za posamezne strokovne predmete, posebno v višji narodni šoli, se postavljajo lahko strokovno izobražene osebe kot honorarni učitelji.

§ 78. Vsi učitelji so dolžni:

9. sodelovati v učiteljskih in roditeljskih svetih, ki se shajajo zaradi pretresanja vzgojnih vprašanj;

11. delovati na narodnem prosvetovanju. § 81. Vsi učitelji se morajo vesti v službi in izven službe tako, kakor to pristaja izobraženim ljudem ter vzgojiteljem mladine in naroda.

Učitelj je dolžan, dajati zgled državljanke, verske, politične in kulturne strpnosti. Zato se mora izogibati vseh akcij privatnega in javnega, posebno onih docela političnega značaja, ki privedejo lahko do te nestrpnosti. Spričo tega učitelji ne smejo biti člani organizacij, ki so v kateremkoli pogledu škodljive za smotro narodnih šol (§ 1.), niti se ne smejo baviti s posli, ki se ne skladajo z učiteljskim poklicem.

Za izvrševanje kakih drugih poslov razen učiteljskega mbrajo predhodno zaprositi za dovoljenje od ministra prosvete.

§ 82. Učitelji bodo podpirali vsako delovanje izven šole, ki se započenja v svrhu prosvetovanja širjih narodnih krogov v duhu tega zakona. Ministrstvo prosvete bo po svojih proračunskih sredstvih podeljevalo nagrado onim učiteljem, ki bodo s posebnim uspehom delovali na narodnem prosvetovanju izven šole, kakor tudi za delo v posebnih tečajih.

§ 96. Ako je učitelj v času svojega šolanja užival državno podporo, se mu ne more sprejeti ostavka niti dovoliti prehod v drugo državno službo, dokler kot učitelj ne odsluži dvakrat toliko časa, kolikor je dobival podporo, ali dokler ne vrne dobljene podpore.

Prav tako mora tudi učitelj, ki se je ob državni podpori pripravil za delo v specialnih šolah (za nezadostno razvito in defektno deco, gospodinske šole i. dr.) delati v teh šolah najmanj dvakrat toliko časa, za kolikor je užival državno podporo (z dopustom, v denarju ali drugače) ali vrniti izplačane prejemke in podporo.

§ 98. Koncem šolskega leta, a najkasneje do 5. julija dostavlja banska uprava ministrstvu prosvete predlog za razpored učiteljev podrejenih narodnih šol.

Ta predlog dostavlja banska uprava soglasno s členom 62. zakona o državnih uradnikih in ostalih uslužbencih civilnega reda, upoštevajoč tudi sledeče okoliščine dotičnih učiteljev:

3. delo na narodnem prosvetovanju, širjenju pismenosti, organizovanju kulturnih naprav, organizovanju in podpiranju kmetijskih združenj, čuvanju narodnega zdravja, pobjanju alkoholizma, delo na književnosti, prvenstveno šolski; delo v organizacijah za krepitev zavesti o narodnem jedinstvu in čuvstvu verske strpnosti.

§ 101. Trge smejo dobiti učitelji z najmanj pet, mesta z najmanj osem, mesta s polno srednjo ali strokovno šolo z najmanj deset, a mesta s fakulteto z najmanj dvanajst let uspešne učiteljske službe.

V šolah z manjšinskim učnim jezikom se smejo po potrebi postavljati za učitelje tudi osebe brez teh pogojev.

Prav tako se smejo po potrebi postavljati z manj leti v mestih in trgih učitelji, ki imajo poleg splošnih šolskih kvalifikacij še posebno strokovno usposobljenost (dovršili so n. pr. tečaj za ročno delo, telovadbo, glasbo in podobno).

§ 104. Nadzornik vpisuje v oceno predvsem svojo strokovno sodbo o pregledanem učnem delu. Razen tega vpisuje svojo sodbo o učiteljski strokovni izobrazbi; o predanosti poslovi; o eventualni odsotnosti in bolovanju; o vedenju v službi in izven službe (§ 81.); o delu na narodnem prosvetovanju; o drugem eventualnem delovanju in svojstvih učitelja.

§ 116. Isto tako more minister prosvete postaviti za sreskega nadzornika tudi onega učitelja, ki ima nižji tečaj višje pedagoške šole, diplomski izpit, izpit za sreskega šolskega nadzornika in najmanj dvanajst let efektivne učiteljske službe. Tudi more postaviti učitelja, ki ima redno učiteljsko usposobljenost, najmanj petnajst let efektivne službe v narodni šoli, izpit za sreskega šolskega nadzornika, se odlikoval s prosvetnim delom med narodom in v pedagoški književnosti in ki znaša njegova povprečna ocena najmanj prav dobro.

§ 117. Sreski šolski nadzornik kot strokovni referent obče upravne oblasti opravlja zlasti sledeče dolžnosti:

2. običje najmanj dvakrat letno narodne šole in druge nižje prosvetne zavode v svojem srezu...

23. podpira učiteljsko delovanje v delu na narodnem prosvetovanju;

25. skrbi za ustanavljanje zabavišč, pripravljalnih razredov in tečajev za odrasle ne-

pismene, kakor tudi ostalih naprav za narodno prosvetovanje.

§ 119. Banski šolski nadzornik je šef oddelka za osnovno šolstvo v prosvetnem oddelku banske uprave.

On se mora brigati tudi za posle narodnega prosvetovanja.

§ 122. Banski šolski nadzornik kot strokovni šolski referat prosvetnega oddelka banske uprave opravlja te dolžnosti:

11. zbira in urejuje statističke podatke učiteljev, učencev in vseh drugih prosvetnih ustanov v svojem delokrogu;

13. podaja posebne predloge o vsem, kar bi bilo treba v banovini napraviti za napredovanje pouka in prosvete;

15. sodeluje z banovinskim šolskim odborom v vsem za napredovanje pouka in prosvete v banovini in aktivno sodeluje v delu na narodnem prosvetovanju.

§ 127. Krajevni šolski odbor opravlja zlasti sledeče dolžnosti:

12. podpira šolskega upravitelja in učitelje pri prirejanju šolskih slovesnosti in roditeljskih sestankov ter jim prisostvuje;

14. podpira vsa podjetja na korist šole in narodnega prosvetovanja;

15. podpira delovanje krajevnega učiteljskega zbora pri ustanavljanju šolarske, učiteljske in javne knjižnice v šoli in skrbi za njihov napredek;

16. gleda na to, da upravna občina uvrsti v proračun vse kredite, ki so potrebni za napredek in uspešno prosvetno delo v šoli in zunaj šole v narodu;

19. podaja predloge pristojnim oblastem, kaj bi bilo treba storiti da napredujejo prosvetne razmere v šolski občini.

§ 139. Banovinski šolski odbor opravlja zlasti sledeče dolžnosti:

1. izdeluje in podaja banu detaljen in obrazložen predlog tistega dela banovinskega proračuna, ki se nanaša na narodne in druge šole in narodno prosvetovanje v banovini;

4. podpira širjenje pismenosti med starejšim naraščanjem, ki je prešel dobo rednega šolanja;

5. predlaga materialno in drugo podporo za ustanavljanje šolskih tečajev v krajih, kjer ni šole, kakor tudi nagrado učiteljem za to delo iz banovinskih sredstev;

15. v vsakem oziru podpira s sveti in delom prosvetna oblastva pri napredovanju pouka in prosvetovanju naroda;

16. skrbi za izpolnjevanje šolskih knjižnic;

17. predlaga materialno podporo za gospodinske in gospodarsko-zadružne tečaje.

§ 145. Učiteljski svet vrši te posle:

3. izvaja po dogovoru šolarske izlete, tekme, šolske slovesnosti, zabave in drugo;

4. predlaga nabavljanje potrebnih učil, knjig za knjižnice, opravil in drugega;

11. prireja roditeljske sestanke (večere) v šoli zaradi krepkejšega vzdrževanja zveze med šolo in domom.

Učiteljski svet uporablja lahko šolske prostore za vse namene, ki služijo prosveti v narodu.

§ 148. Sreski učiteljski svet vrši te posle:

6. obravnava vprašanja o prosvetovanju naroda in o načinu, kako šola okrepi svoj vpliv na prosvetovanje;

7. razpravlja o prirejanju šolarskih izletov, tekma in šolskih slavnostih.

§ 151. Zaradi zblíževanja doma in šole v njihovem skupnem delovanju na vzgojnem poslu prirejšajo šole roditeljske sestanke.

Po potrebi se posamezni sklepi teh sestankov dostavljajo preko šolskega odbora posameznim oblastim, katerih sodelovanje in podpora je potrebna.

XI. poglavje. Narodno prosvetovanje.

§ 153. Za osebe, stare do 25 let, ki so ostale v času šolske obveznosti brez šolske izobrazbe, je obvezen obisk tečajev za odrasle nepismene (analfabete), ki se redno ustanavljajo pri vseh podeželskih narodnih šolah. Pouk v teh tečajih se vrši od 1. novembra do 1. marca prihodnjega leta v večernih urah.

Za osebe, stare nad 25 let, ti tečaji niso obvezni, ako pa se te osebe prostovoljno vpišejo vanje, je obisk tečajev obvezen.

Učitelji narodnih šol, ki delujejo v teh tečajih, poučujejo v času, ko ti tečaji trajajo, redne učence narodnih šol poludnevno (dopolodne).

Ustanavljanje teh tečajev pri narodnih šolah v mestih se uredi s posebnim pravilnikom.

Minister prosvete bo določal posebno nagrado učiteljem teh tečajev in jo izplačeval za vsakega učenca, za katerega se z izpitom komisijski ugotovi, da je poučen v pouku čitanja, pisanja in računanja.

Za pouk nepismenih v vojski postavlja ministrstvo prosvete z dovoljenjem ministra vojske in mornarice stalne učitelje za posa-

mezne vojne skupine. Položaj, pravice in dolžnosti teh učiteljev se uredi s posebnim pravilnikom, ki ga skupno podpišeta minister prosvete ter minister vojske in mornarice v soglasju s ministrom financ.

V krajih, kjer ni šolskega poslopja, so upravne občine dolžne, preskrbeti lokale, v katerih se vrši tečaj za odrasle nepismene, kakor tudi najpotrebnejšo opremo, kurivo in razsvetljavo. Ustanavljanje teh tečajev in imenovanje učiteljev zanje, izvršuje minister prosvete na predlog šolskih oblastev, a njihov obisk je obvezen za otroke in osebe do 25 let starosti, ako so se vpisale v tečaj.

§ 154. V svrhu narodnega prosvetovanja se ustanavljajo za ženske nižje gospodinske šole in gospodinski tečaji, za moške pa gospodarsko-zadružni tečaji.

V gospodinskih tečajih traja pouk od 1. februarja do konca novembra, a šola je urejena internatski.

Učenke dobivajo vse potrebščine razen obleke in obuvala.

V šolo se sprejemajo mladenke, ki so dovršile najmanj narodno šolo in so dopolnile 15 let. Zidanje in vzdrževanje teh šol gre na stroške državnega in banovinskega proračuna. Te šole se ustanavljajo prvenstveno v najzaostalejših krajih.

Gospodinski in gospodarsko-zadružni tečaji se ustanavljajo pri narodnih šolah, a ustanove se lahko tudi v krajih, kjer ni šole, ako pripravi občina potrebne prostore za delo, stanovanje za učitelja, kakor tudi kurivo in razsvetljavo.

Pouk v teh tečajih je na praktični osnovi s posebnim ozirom na krajevne razmere in potrebe, poučuje pa se v državnem jeziku.

Poleg privatne iniciative vzdržujejo te tečaje, določajo in izplačujejo nagrado učiteljem banovine in država.

V tečaje se sprejemajo osebe od 15 do 30 let. Tečaj traja za ženske 3 do 6, za moške pa 2 do 4 mesece, urejen pa je po razmerah internatski ali eksterno. Obisk je obvezen za tiste, ki se prostovoljno vpišejo.

V gospodinskih šolah in tečajih delujejo dovršene učenke višje gospodinske šole, učiteljice narodnih šol in druge primerne osebe, ki jih postavlja minister prosvete, v gospodarsko-zadružnih tečajih pa predavajo učitelji narodnih šol in druge strokovne osebe, ki poznajo zadružno življenje in sploh zadružništvo.

§ 155. Učne načrte in programe, kakor tudi podrobnejšo organizacijo in delo vseh navedenih naprav za narodno prosvetovanje predpisuje minister prosvete.

§ 156. Privatno iniciativno kulturno, prosvetnih ustanov v svrhu narodnega prosvetovanja, posebno še narodna vseučilišča po deželi in v industrijskih središčih bo ministrstvo prosvete podpiralo, zadržujoč zase pravico, da odobruje ustanavljanje posameznih naprav, kakor tudi pravico, da nadzoruje kvalifikacije učiteljstva, učnega načrta in programa ter dela in uspeha v njih.

§ 157. Sporazumno z ministrstvom vojske in mornarice, ministrom trgovine in industrije ter ministrstvom socialne politike in narodnega zdravja, a v soglasju s predsednikom ministrskega sveta predpiše minister prosvete uredbo, s katero se določijo postopek in navodilo za izenačevanje celokupne državne in privatne akcije v narodnem prosvetovanju.

Ta uredba bo obsegala vse državne in banovinske naprave kakor tudi vsa privatna združenja (humana, prosvetna, patriotska, pevstva, vitežka, profesionalna in strokovna), katerih delovanje je v kakršnikoli obliki vezano z narodnim prosvetovanjem.

S to uredbo in drugimi primernimi merami bo ministrstvo prosvete skrbelo za to, da bo akcija privatnih združenj in banovinskih naprav v skladu s stremeljenjem upravnih oblastev in naprav, da se prepreči škodljivi paralelizem delovanja, da se odstranijo spori, kjer postoje in da se združijo ustanove z istimi nalogami, kjerkoli je to potrebno in koristno.

§ 161. Dosedanje šole in tečaji za narodno prosvetovanje, ustanovljeni v posameznih pokrajinah po dosedanjih pokrajinskih zakonih (ekskurende, pomožne in druge šole) se morajo v vsem preurediti po tem zakonu.

§ 162. Zaradi izobrazbe vseh vrst učiteljev in drugega strokovnega osebja, potrebnega za izvrševanje tega zakona, se minister prosvete pooblašča, da sme po potrebi ustanoviti specialne tečaje. Razen tega se pooblašča, da sme ob državnih stroških poslati gojence v šole v inozemstvu v svrhu strokovnega izpopolnjevanja, ako je za to odobren kredit v proračunu.

Iz upravnih zakonov. Banska uprava.

§ 7. Pri banskih upravah se ustanove sledeča odeljenja:

§ 11. Prosvetno odeljenje (IV) se deli na dva odseka:

1. Iz zakona o banski upravi, ki ga je kralj podpisal 7. novembra 1929, in je objavljen v »Službenih Novinah« od 7. novembra 1929, štev. 261—CV.

➡ Pošljite nemudoma naročila za 3. številko „Našega roda“! ➡

Zborovanje poverjenikov UJU in posvetitev Djačkega doma UJU.

Zborovanje poverjenikov UJU.

V nedeljo dne 19. t. m. se je vršila seja predsednikov vseh petih poverjeništev UJU s člani izvršnega odbora pod predsedstvom tov. Vlade K. Petroviča.

Tov. Petrovič odpravi ob 9. uri sejo in pozdravi predstavnike poverjeništev. Poudarja, da je pomen sestanka, pravi, da se bo vršila isti dan ob 3. uri popoldne posvetitev Djačkoga doma UJU — tega najlepšega simbola učiteljskega poguma. Se posebej omenja lepo gesto ljubljanskega poverjenišča, ki je poslalo v okrasitev doma tri lepe umetniške slike: Triglav, Izvir Save in Ljubljana. Ravno tako poudarja tovariško pažnjo g. Nedeljka Lazareviča, bivšega predsednika in sedanjega odbornika sarajevskega poverjenišča, ki je daroval Djačkemu domu štiri zvezke: XIX. stoletje v sliki in besedi (Hans Kraemer: „Das XIX. Jahrhundert in Wort und Bild“). Vse jugoslovensko učiteljstvo je v veliki meri pokazalo svojo stanovsko zavednost in interes za kulturni progres, zato je za mogoče biti dom tako hitro postavljen. Zahvaljuje se učiteljskemu društvu Šabac za čestitke in za posojilo, ki je tudi precej pripomoglo k hitri zgraditvi doma. Nadalje obvešča prisotne, da se bo na tem sestanku razpravljalo o prosvetno-šolskem in učiteljskem položaju po sprejetju zakona o narodnih šolah in skušalo najti način za njega izboljšanje. Nato so podali poverjeniki svoja poročila o delu pri posameznih poverjeništvih.

Poročila poverjenikov.

Predsednik beogradskega poverjenišča tov. Milan Popović pravi, da je bila glavna briga poverjenišča posvečena stremeljenju čim prej zopet vzpostaviti delovanje sreskih učiteljskih društev in privabiti vse učiteljstvo v organizacijo. Dosedaj je formiranih 110 učiteljskih društev s 4000 člani. Ima impresijo, da se bo v letošnjem letu število članstva povišalo, nikakor pa ne znižalo. Poverjenišče je letos delovalo tudi na ekonomsko-socialnem polju — tako se je pomagalo učiteljskim sirotam, denarno se je podprlo nekatere odpuščene tovariše, ustanovljen je fond za učiteljsko samopomoč, ki bo začela delovati že v početku aprila. Pripravljena so tudi sredstva za zgradbo učiteljskega penzionata. Izdaja »Predavača in »Zorice« dobro uspeva in je njihova materialna stran osigurana posebno pri »Zoricu«. Učiteljski muzej se popolnoma v dobro služi svojemu namenu. Nadaljuje se z delom »šolskega albuma«.

Predsednik ljubljanskega poverjenišča tov. Andrej Skulj pripominja, da je vse slovensko učiteljstvo v organizaciji, razun kakih 150—200. Iz ožjega sosveta in iz organizacije je izstopil tov. Lapajne. Poverjenišče je razvilo svoje delovanje vsestransko. »Mladinska Matica« izdaja po štiri knjige za 10 Din. Prvo leto je bilo 16.000 naročnikov, a drugo že 21.000. Mladinski list »Naš rod« se tiska v 46.000 izvodih. »Samopomoč« ima 2400 članov ter je ustanovljen tudi poseben odsek za učiteljske otroke. Za povzdigo učiteljskega delovanja izobraževanja ter za izobrazbo naroda ima poverjenišče več odsekov: šolsko-upravni, odsek za obrtno-nadaljevalno šolstvo, odsek za kmetijsko-nadaljevalno in gospodinjstvo šole. Pevski zbor pripravlja sedaj turnejo po Čehoslovaki. Ljubljansko poverjenišče kaže veliko aktivnost v vseh panogah organizacijske delavnosti. — Zahteva, da se čim prej razpošlje projekt pravil vsem učiteljskim društvom.

Predsednik sarajevskega poverjenišča tov. Rade Popović pravi, da bo v letu 1930. ostalo izven organizacije v tem poverjeništvu le kakih 150 učiteljev(ic). Najslabšo aktivnost izkazuje dosedanja travniška oblast, v kateri vladajo specialne terenske in ostale prilike. Tudi ta sekcija se pripravlja na ustanovitev samopomoči. Skladi, osnovani po raznih ustanovitvah, posebno po velikem učiteljskem dobrotvoru arhimandritu Kosanoviću, se nahajajo na sodiščih in po pravoslavni cerkveni občini. Pri mnogih društvih se opaža tendenca po ustanovitvi banovinskih sekcij.

Predsednik splitskega poverjenišča tov. Ilija Kutlača poroča, da je stanje te sekcije v organizacijskem pogledu isto kot lanske leto. Od 12 učiteljskih društev ne kažejo tri nikakih življenjskih znakov, in to: Knin, Sinj in Dubrovnik. Tudi pri tem poverjeništvu obstoja fond za samopomoč. To poverjenišče je razdeljeno na tri banovine in se bodo društva skoro gotovo orientirala po razdelitvi države.

Namestnik predsednika zagrebskega poverjenišča tov. Joca Milojevič je opisal vse težkote s katerimi se je moralo boriti učiteljstvo tega poverjenišča. Največja težkoba je v tem, ker je razdeljeno učiteljstvo v tri razna združenja. Ogromna večina je v UJU, manjši del v bivšem Savezu hrvatskih učiteljskih društev in najmanjši v travrtvcu, ki ima okoli 40 članov. To, najmanjše si je nadelo nalogo, da za jugoslovenskemu učiteljstvu drugo organizacijo obliko. Vprašanje imovine je rešeno v korist UJU z razsodbo kasacijskega sodišča (stola sedmorice) in se ve ruje, da bo to pripomoglo do izboljšanja organizacijskega dela. Včlanjeni sta 52 sreski društvi in tudi število članstva se je zvišalo. Razpoloženje za združeno je dobro.

Predsednik UJU tov. Vlada K. Petrovič se je nato zahvalil za izčrpana poročila poverjenikov in agilnost poverjeništev in poročila, da so v Torontalski in Temišvarski županiji in v Temišvaru učiteljski domovi, ki jih je pred vojno postavilo vojudnosko učiteljstvo in upa, da bo dala rumunska vlada za domove odškodnino.

Za tem se je vršila debata o splošnih smernicah, o zakonu o narodnih šolah in o projektu pravilnika za ta zakon. Izvoljen je bil odsek, ki je vsa mišljenja resumiral ter izdelal spomenico, a Izvršni odbor je ukrenil vse potrebno ter izročil predloge in spomenico na merodajna mesta.

Posvetitev Djačkega doma.

Popoldne se je vršila posvetitev Djačkega doma, o čemer je list poročal v zadnji številki.

Splošne vesti.

IZ POVERJENIŠTVA.

— **pov. Šolskoupadni odsek** je v več sejah razpravljalo o zakonu o narodnih šolah. Predelal je predloge, ki so jih poslala nekatera okrajna društva in posamezniki za pravilnik k zakonu o narodnih šolah. Pri sestavi predloga za pravilnik je upošteval šolsko-upravni odsek izboljšanje našega materialnega položaja. Izdelal je poseben predlog glede prostega stanovanja in kuriva, po katerem naj bi se ustanovil poseben banški fond. Vanj naj bi se stekali prispevki občin, ki so nam dolžne plačevati stanarino in kurivo. Zavzel je stališče k posameznim členom, ki naj se tolmačijo s pravilnikom. Sprejel je tudi predlog za izvršilni predpis za šolske vrtove in kmetijsko nadaljevalne tečaje. Vse predloge je poverjenišvo odposlalo izvršnemu odboru, načelniku za osnovno nastavo v ministrstvu prosvete in še nekaterim drugim merodajnim činiteljem.

— **Imenovanje komisije za revizijo uradniškega zakona.** Vlada je imenovala posebno komisijo, da izvede revizijo zakona o državnih uradnikih. Komisiji predseduje referent vrhovnega zakonodajnega sveta in bivši minister dr. Ninko Perić, za člane pa so imenovani Vaso Petrovič, sodnik apelacijskega sodišča v Novem Sadu, dr. Stefan Sagadin, državni svetnik, Milenko Veselinović, član Glavne kontrole, Dragotin Pintar, član Glavne kontrole, dr. M. Jovanović, načelnik ministrstva financ, Božidar Mišević, šef odseka v ministrstvu financ in za delovodjo Dragiša Mičo, tajnik ministrstva pravde. Komisija bo imela nalogo, da z novim projektom uradniškega zakona po možnosti izenači službene pogoje, položaj in prejemke vseh uradnikov, da prouči ves material, nanašajoč se na uradniški zakon, zlasti pa vse predloge, ki so jih deloma že prej, predvsem pa v minulem letu predložile uradniške organizacije. Naloga komisije je, da sestavi moderen, zahtevam dobre državne uprave, obenem pa tudi interesom države in uradništva odgovarjajoč načrt zakona, ki bo nato dostavljen vsem uradnim organizacijam v presojo in izjavo. Nato bo komisija, v katero bodo pritegnjeni tudi zastopniki državnih uradnikov, izdelala definitivno redakcijo zakona in ga predložila v izjavo Vrhovnemu zakonodajnemu svetu.

gusta v Drezdenu. Prijave sprejema in pošilja navodila: »Auslandsabteilung des Zentralinstituts für Erziehung und Unterricht«, Berlin W, 35 Potsdamerstraße 120.

— **Likvidacija vprašanja učiteljskih domov v Zagrebu.** Poleg znane rešitve državne sveta pred enim letom je končno razsodila tudi najvišja sodna instanca za teritorij prejšnje Hrvatske in Slavonije: Kasacijsko sodišče v Zagrebu (Stol sedmorice), da ima do obeh domov v Zagrebu (eden na trgu Kralja Aleksandra, a drugi v Tvorničkoj ulici) lastninsko pravico Udruženje Jugoslovenskega učiteljstva — poverjenišvo Zagreb. Na podlagi teh razsodb bo sedaj prevzelo zagrebsko poverjenišvo domova v svojo upravo.

— **V savski banovini** se konča I. polletje 31. januarja in prične II. polletje 1. februarja z rednim poukom.

— **Delovni seminarji pri šoli višokih pedagoških študij v Brnu.** Čehoslovsko učiteljstvo si je po načelu samopomoči že l. 1921. ustanovilo v Brnu zavod, ki mu služi v največjo čast. Imenuje se »Šola višokih pedagoških študijev«. Namen tega zavoda je, nuditi učiteljem višjo izobrazbo. Letos je napravilo učiteljstvo korak dalje in priključilo tej visoki šoli delovni seminar učiteljstva meščanskih šol na Moravskem. Član seminarja more postati vsakdo, ki se zanima za vprašanja zvezana s prakso na meščanskih šolah. Tudi za učiteljice gospodinjstva in ročnih del sta urejena kar dva seminarja: 1. za posebne psihološke vaje za učiteljice domačih naukov pri preizkušanju učencev, 2. za vaje v laboratoriju za tekstilno in kemično stroko. V preteklem študijskem letu je bilo v šoli za visoke pedagoške nauke zapisan h 87 slušateljev, tej šoli priključen tečaj za izobrazbo in izpit usposobljenosti za meščanske šole je obiskovalo v zimskem semestru 30 slušateljev, v letnem semestru je bilo na šoli 79 slušateljev, tečaj pa je obiskovalo 23 učiteljev. Predpisane kolokvije je izvršilo 29 slušateljev.

Lippert-Lajovic.

— **Dijaško čitanje — preizkus hitrosti.** Na pobudo okrajnega šolskega nadzornika je izvedlo učiteljstvo v okraju Češki Brod, ne daleč od Prage, koncem šolskega leta 1928/29. preizkus v hitrem čitanju pri vseh učencih z namenom, da se ugotovi, koliko zmorejo učenci posameznih let v tej stroki. Učitelji so postopali po enotnih navodilih. Vsak učenec jebral štiri različne vrste in učitelj je natančno zapisal v pripravljeni seznam, koliko sekund je potreboval učenec, da jih je prebral.

Pregled uspeha podaja sledeča tabela:

Šol. l.	Število preizkušanih učencev	Skupni čas v sekundah za posameznega učenca na 1 vrstico	povprečni	najkrajši	zaokroženi povprečni
O S N O V N A Š O L A					
1.	795	72.288	90.90	—	23
2.	840	44.991	53.56	13, 14, 15	13
3.	796	30.176	37.90	8, 10, 11	9
4.	553	18.518	33.48	10, 12, 13	8
5.	298	7.888	26.46	10, 11, 12	6 1/2
6.	129	3.275	25.38	11, 12, 13	6
7.	126	2.855	22.65	9, 10	5 1/2
8.	222	4.463	20.10	9	5
M E Š Č A N S K A Š O L A					
6.	182	4.230	23.24	9, 10, 12	6
7.	91	3.468	18.15	8, 10	4 1/2
8.	162	2.336	14.42	6	3 1/2

Na podlagi teh uspehov je bil sprejet predlog, da se od začetka šolskega l. 1929/30. reduje čitanje na sledeči način: Povprečno število odgovorja se drugemu redu, odnosno z ozirom na število napravljenih napak tretjemu, nadpovprečni učenci dobe najboljši red, odnosno z ozirom na napake drugi red, podpovprečni učenci naj dobe tretji, odnosno četrti red. Najslabši učenci dobe nezadostni red. V začetku šolskega leta se uporabljata za redovanje povprečnica prejšnjega šolskega leta. — Lippert-Lajovic.

— **Ljudski tečaji za žene na Slovaškem.** Zavod Milana R. Stefanika v Turčanskem Sv. Martinu na Slovaškem je javni pokrajinski zavod za izobrazbo učiteljic gospodinjstva stroke, ki naj potem poučujejo na strokovnih šolah za ženske poklice. Zavod se je ustanovil leta 1924. Leta 1927. je začel prirejati ljudske tečaje po slovaških vaseh, ki jih prireja vse do danes s pomočjo deželne uprave za Slovaško, ministrstva šol in narodne prosvete, ministrstva za socialno skrbnost in ministrstva javnega zdravja. V zvezi z društvom »Živena« in po geslu Češkega Rdečega križa je prevzel te ljudske tečaje kot svojo stalno nalogo in organizacijo. V organizacijskih pravilih in osnovah čitamo: Cilj: Navajati žene k varni in zdravi kuhinji k domačem delu in na zaposlitev dece. Tečajev se udeležujejo žene in mladenke od 15 leta starosti 20 po številu. Učna doba: V zimskih mesecih po pravilih 4 tedne zvečer po najmanj 3 ure rednega pouka. Učiteljice: Absolventke Zavoda Milana R. Stefanika. Predmeti: Prehrana in nauk o živilih, domače gospodarstvo, skrb za otroke, praktično kuhanje. Za tečaje je izdelan podroben učni načrt za tedne in dneve. Dosedaj so se vršili tečaji v treh slovaških pokrajinah (Nitranski, Povaški in Pogorski). V celoti je zavod priredil 26 tečajev z 761 udeleženko. Izdatki za tečaje so znašali več kot 22.000 Kč. — Lippert-Lajovic.

— **V poslovne stike z UGP** je stopila sedaj tudi tvrdka Gorica & Leskovšek v Celju. Članstvo prosimo, da izpolni v tem smislu zadnjo okrožnico UGP, na kateri te splošno znane tvrdke še ni bilo v imeniku tvrdk, s katerimi je UGP v poslovnih stikih.

Kupujte in priporočajte

doma e proizvode:
ADRIA
prasek
za pecivo in
vanilni sladkor

— **Dom za obmejne otroke pri manjšinskih šolah.** Na osnovi zakona o manjšinskih šolah iz leta 1919, ustanavlja ministrstvo šolstva in narodne prosvete za otroke narodnih manjšin državne manjšinske šole. Take manjšinske šole posejajo dostikrat otroci iz jako oddaljenih krajev. Manjšinsko šolo v Brodku pri Konici na Moravskem posejajo češki otroci iz 20 občin in so nekateri od nje oddaljeni tudi nad 8 km. Da se otrokom olajša obisk šole v tem gorskem kraju, kjer je pozimi velik mraz in snežni zameti, sta se sporazumela »Osrednja Matica školska« in institucija »Zemska peča (skrbstvo) o mladež na Morave«, da postavita v Brodku dečji dom, kjer bodo otroci oskrbovani v dneh hudega mraza in snežnih viharjev. V poletnem času pa bo v domu nameščena zdravstvena kolonija za dijake velikega mesta Prostějov.

Lippert-Lajovic.

— **Skupna seja upravnega in nadzornega odbora UGP** se vrši v soboto dne 1. februarja t. l. ob 10. uri v III. mestni deški osnovni šoli v Mariboru na Ruški cesti.

— **Začetni pouk v zemljepisju je lahek in uspešen,** ako uporabljate ročne zemljevide kulturnih skupin, katere je izdal Učit. dom v Mariboru. Doslej so izšli ročni zemljevidi sledečih kulturnih skupin: Pohorje-Kozjak, Slovenske gorice-Ptujsko polje, Prekmurje, Celjska Kotlina-Posavje. Tudi ročni zemljevid Kamniške planine, izdaja Učit. dom v Ljubljani, se lahko naroča pri Učit. domu v Mariboru. Nizka cena — 6 Din — omogoča nabavo. Sežite po njih!

— **Čehoslovaska vlada je razposlala v inozemstvo po svojih konzulih zanimivo 11 strani obsegajoče pojasnilo o znanstvenem šolstvu v čehoslovaski republiki.** S tem je čehoslovaska vlada pokazala svoje popolno pričanje o koristnosti esperanta. — Iz »Austria Esperantista«.

— **Deška in dekleška meščanska šola v Trzinu** je ob priliki svojega desetletnega obstoja izdala »Spomenico«, ki se bo te dni razposlala posameznim višje organiziranim osnovnim in vsem meščanskim šolam. Ravno učiteljstvo prosi šolska upravitelstva in ravnateljstva, da »Spomenico« zaradi njene aktualne vsebine obdrže in čimprej nakažejo znesek 15 Din po priloženih poštinih položnicah.

— **Povišanje stanarine — najnujnejša potreba.** Ker so že v naprej videli, da postaja zakonsko varstvo najemnikov s časom vedno manjše in ožje, dokler sploh ne bo povsem ukinjeno, so organizacije državnih uslužbencev opozarjale pristojne činitele, da je povišanje stanarin edini način, kako bi bilo mogoče rešiti državne uslužbenke pred finančnim polomom, ki jim preti od neupravičeno visokih in po večini povsem pretiranih stanovanjskih cen. Hišni lastniki so neprestano in trdovratno zahtevali in zahtevajo to še danes, ko je že varstvo najemnikov skoro popolnoma prenehalo, da se jim prepusti popolna svoboda v razpolaganju z njihovimi stanovanjskimi objekti, in da se v tem pogledu uveljavijo spet določbe občega državnega zakona, to je, da se spet uvede stanje, kakršno je bilo pred vojno. To je popolnoma razumljivo in bi tem zahtevam nihče ne mogel ugovarjati, če bi bilo povpraševanje po stanovanjih vsaj približno izenačeno s ponudbo prostih stanovanj. Med tem pa, če se upošteva, da je še vedno premalo stanovanj na razpolago — vsaj v večjih mestih — za potrebo prebivalstva, in da gospodarsko najslabši družabni sloj, to so državni uslužbenci, nima dovolj finančnih sredstev, da bi plačeval take najemnine za stanovanje, kakršne danes hišni lastniki zahtevajo, je jasno, da je treba vse storiti, da bi se ti ekonomsko najslabši državljani obvarovali od popolnega gospodarskega propada, ki jim resno grozi zaradi vseobče stanovanjske krize. Mi smo že na kratko orisali gmotni položaj državnih uslužbencev po omejitvah za konigate varstva najemnikov. Naglasili smo, da državnemu uslužbencu, čim pokrije tiste življenske potrebščine, brez katerih si ne moremo misliti normalnega in zdravega človeka, ne ostane skoro nič več za plačanje stanovanjske najemnine. Iz našega poročila je razvidno, da stanarine državnih uslužbencev znašajo povprečno na leto toliko, kolikor morajo za stanovanje plačevati mesečno, in da je popolnoma izključena možnost, da bi s svojimi rednimi dohodki mogli zmagovati današnje stanovanjske najemnine. Tako jim torej ne preostane nič drugega, nego da se ali odrečejo običajnim stanovanjem v hišah v mestu, in se preselijo v barake na periferijo mesta, ali da delajo dolgove, ali pa da prenehajo jesti in oblačiti se. Prvemu se ne morejo odreči, ker so že po zakonu samem dolžni, da žive dostojno, kakor to odgovarja njihovu činu in položaju. Kredita itak nimajo več, hrana in obleka sta pa najnujnejši življenski potrebščini. Ni torej drugega izhoda, kakor da se jim povišajo stanarine na tako višino, da bo vsaj približno odgovarjala današnjim stanovanjskim cenam. Pred vojno je pameten poedinec izdal za stanovanje petino svoje plače, tako da mu je zado stovalo za nabavo drugih življenskih potrebščin, kar mu je ostalo. Tudi državni uslužbenec je po tem pravilu mogel živeti lepo v

Zborovanje poverjenikov UJU in posvetitev Djačkega doma UJU.

Zborovanje poverjenikov UJU.

V nedeljo dne 19. t. m. se je vršila seja predsednikov vseh petih poverjeništev UJU s člani izvršnega odbora pod predsedstvom tov. Vlade K. Petroviča.

Tov. Petrovič odpravi ob 9. uri sejo in pozdravi predstavnike poverjeništev. Poudarja, da je pomen sestanka, pravi, da se bo vršila isti dan ob 3. uri popoldne posvetitev Djačkoga doma UJU — tega najlepšega simbola učiteljskega poguma. Se posebej omenja lepo gesto ljubljanskega poverjenišča, ki je poslalo v okrasitev doma tri lepe umetniške slike: Triglav, Izvir Save in Ljubljana. Ravno tako poudarja tovariško pažnjo g. Nedeljka Lazareviča, bivšega predsednika in sedanjega odbornika sarajevskega poverjenišča, ki je daroval Djačkemu domu štiri zvezke: XIX. stoletje v sliki in besedi (Hans Kraemer: „Das XIX. Jahrhundert in Wort und Bild“). Vse jugoslovensko učiteljstvo je v veliki meri pokazalo svojo stanovsko zavednost in interes za kulturni progres, zato je za mogoče biti dom tako hitro postavljen. Zahvaljuje se učiteljskemu društvu Šabac za čestitke in za posojilo, ki je tudi precej pripomoglo k hitri zgraditvi doma. Nadalje obvešča prisotne, da se bo na tem sestanku razpravljalo o prosvetno-šolskem in učiteljskem položaju po sprejetju zakona o narodnih šolah in skušalo najti način za njega izboljšanje. Nato so podali poverjeniki svoja poročila o delu pri posameznih poverjeništvih.

Poročila poverjenikov.

Predsednik beogradskega poverjenišča tov. Milan Popović pravi, da je bila glavna briga poverjenišča posvečena stremeljenju čim prej zopet vzpostaviti delovanje sreskih učiteljskih društev in privabiti vse učiteljstvo v organizacijo. Dosedaj je formiranih 110 učiteljskih društev s 4000 člani. Ima impresijo, da se bo v letošnjem letu število članstva povišalo, nikakor pa ne znižalo. Poverjenišče je letos delovalo tudi na ekonomsko-socialnem polju — tako se je pomagalo učiteljskim sirotam, denarno se je podprlo nekatere odpuščene tovariše, ustanovljen je fond za učiteljsko samopomoč, ki bo začela delovati že v početku aprila. Pripravljena so tudi sredstva za zgradbo učiteljskega penzionata. Izdaja »Predavača in »Zorice« dobro uspeva in je njihova materialna stran osigurana posebno pri »Zoricu«. Učiteljski muzej se popolnoma v dobro služi svojemu namenu. Nadaljuje se z delom »šolskega albuma«.

Predsednik ljubljanskega poverjenišča tov. Andrej Skulj pripominja, da je vse slovensko učiteljstvo v organizaciji, razun kakih 150—200. Iz ožjega sosveta in iz organizacije je izstopil tov. Lapajne. Poverjenišče je razvilo svoje delovanje vsestransko. »Mladinska Matica« izdaja po štiri knjige za 10 Din. Prvo leto je bilo 16.000 naročnikov, a drugo že 21.000. Mladinski list »Naš rod« se tiska v 46.000 izvodih. »Samopomoč« ima 2400 članov ter je ustanovljen tudi poseben odsek za učiteljske otroke. Za povzdigo učiteljskega delovanja izobraževanja ter za izobrazbo naroda ima poverjenišče več odsekov: šolsko-upravni, odsek za obrtno-nadaljevalno šolstvo, odsek za kmetijsko-nadaljevalno in gospodinjstvo šole. Pevski zbor pripravlja sedaj turnejo po Čehoslovski. Ljubljansko poverjenišče kaže veliko aktivnost v vseh panogah organizacijske delavnosti. — Zahteva, da se čim prej razpošlje projekt pravil vsem učiteljskim društvom.

Predsednik sarajevskega poverjenišča tov. Rade Popović pravi, da bo v letu 1930. ostalo izven organizacije v tem poverjeništvu le kakih 150 učiteljev(ic). Najslabšo aktivnost izkazuje dosedanja travniška oblast, v kateri vladajo specialne terenske in ostale prilike. Tudi ta sekcija se pripravlja na ustanovitev samopomoči. Skladi, osnovani po raznih ustanovitvah, posebno po velikem učiteljskem dobrotvoru arhimandritu Kosanoviću, se nahajajo na sodiščih in po pravoslavni cerkveni občini. Pri mnogih društvih se opaža tendenca po ustanovitvi banovinskih sekcij.

Predsednik splitskega poverjenišča tov. Ilija Kutlača poroča, da je stanje te sekcije v organizacijskem pogledu isto kot lansko leto. Od 12 učiteljskih društev ne kažejo tri nikakih življenjskih znakov, in to: Knin, Sinj in Dubrovnik. Tudi pri tem poverjeništvu obstoja fond za samopomoč. To poverjenišče je razdeljeno na tri banovine in se bodo društva skoro gotovo orientirala po razdelitvi države.

Namestnik predsednika zagrebskega poverjenišča tov. Joca Milojevič je opisal vse težkote s katerimi se je moralo boriti učiteljstvo tega poverjenišča. Največja težkoba je v tem, ker je razdeljeno učiteljstvo v tri razna združenja. Ogromna večina je v UJU, manjši del v bivšem Savezu hrvatskih učiteljskih društev in najmanjši v travatvku, ki ima okoli 40 članov. To, najmanjše si je nadelo naloge, da ga jugoslovenskemu učiteljstvu drugo organizacijo obliko. Vprašanje imovine je rešeno v korist UJU z razsodbo kasacijskega sodišča (stola sedmorice) in se ve ruje, da bo to pripomoglo do izboljšanja organizacijskega dela. Včlanjeni sta 52 sreski društvi in tudi število članstva se je zvišalo. Razpoloženje za združeno je dobro.

Predsednik UJU tov. Vlada K. Petrovič se je nato zahvalil za izčrpana poročila poverjenikov in agilnost poverjeništev in poročila, da so v Torontalski in Temišvarski županiji in v Temišvaru učiteljski domovi, ki jih je pred vojno postavilo vovodinsko učiteljstvo in upa, da bo dala rumunska vlada za domove odškodnino.

Za tem se je vršila debata o splošnih smernicah, o zakonu o narodnih šolah in o projektu pravilnika za ta zakon. Izvoljen je bil odsek, ki je vsa mišljenja resumiral ter izdelal spomenico, a Izvršni odbor je ukrenil vse potrebno ter izročil predloge in spomenico na merodajna mesta.

Posvetitev Djačkega doma.

Popoldne se je vršila posvetitev Djačkega doma, o čemer je list poročal v zadnji številki.

Splošne vesti.

IZ POVERJENIŠTVA.

— **pov. Šolskoupadni odsek** je v več sejah razpravljalo o zakonu o narodnih šolah. Predelal je predloge, ki so jih poslala nekatera okrajna društva in posamezniki za pravilnik k zakonu o narodnih šolah. Pri sestavi predloga za pravilnik je upošteval šolsko-upravni odsek izboljšanje našega materialnega položaja. Izdelal je poseben predlog glede prostega stanovanja in kuriva, po katerem naj bi se ustanovil poseben banški fond. Vanj naj bi se stekali prispevki občin, ki so nam dolžne plačevati stanarino in kurivo. Zavzel je stališče k posameznim členom, ki naj se tolmačijo s pravilnikom. Sprejel je tudi predlog za izvršilni predpis za šolske vrtove in kmetijsko nadaljevalne tečaje. Vse predloge je poverjenišvo odposlalo izvršnemu odboru, načelniku za osnovno nastavo v ministrstvu prosvete in še nekaterim drugim merodajnim činiteljem.

— **Imenovanje komisije za revizijo uradniškega zakona.** Vlada je imenovala posebno komisijo, da izvede revizijo zakona o državnih uradnikih. Komisiji predseduje referent vrhovnega zakonodajnega sveta in bivši minister dr. Ninko Perić, za člane pa so imenovani Vaso Petrovič, sodnik apelacijskega sodišča v Novem Sadu, dr. Stefan Sagadin, državni svetnik, Milenko Veselinović, član Glavne kontrole, Dragotin Pintar, član Glavne kontrole, dr. M. Jovanović, načelnik ministrstva financ, Božidar Mišević, šef odseka v ministrstvu financ in za delovodjo Dragiša Mičo, tajnik ministrstva pravde. Komisija bo imela nalogo, da z novim projektom uradniškega zakona po možnosti izenači službene pogoje, položaj in prejemke vseh uradnikov, da prouči ves material, nanašajoč se na uradniški zakon, zlasti pa vse predloge, ki so jih deloma že prej, predvsem pa v minulem letu predložile uradniške organizacije. Naloga komisije je, da sestavi moderen, zahtevam dobre državne uprave, obenem pa tudi interesom države in uradništva odgovarjajoč načrt zakona, ki bo nato dostavljen vsem uradnim organizacijam v presojo in izjavo. Nato bo komisija, v katero bodo pritegnjeni tudi zastopniki državnih uradnikov, izdelala definitivno redakcijo zakona in ga predložila v izjavo Vrhovnemu zakonodajnemu svetu.

gusta v Drezdenu. Prijave sprejema in pošilja navodila: »Auslandsabteilung des Zentralinstituts für Erziehung und Unterricht«, Berlin W, 35 Potsdamerstraße 120.

— **Likvidacija vprašanja učiteljskih domov v Zagrebu.** Poleg znane rešitve državne sveta pred enim letom je končno razsodila tudi najvišja sodna instanca za teritorij prejšnje Hrvatske in Slavonije: Kasacijsko sodišče v Zagrebu (Stol sedmorice), da ima do obeh domov v Zagrebu (eden na trgu Kralja Aleksandra, a drugi v Tvorničkoj ulici) lastninsko pravico Udruženje Jugoslovenskega učiteljstva — poverjenišvo Zagreb. Na podlagi teh razsodb bo sedaj prevzelo zagrebsko poverjenišvo domova v svojo upravo.

— **V savski banovini** se konča I. polletje 31. januarja in prične II. polletje 1. februarja z rednim poukom.

— **Delovni seminarji pri šoli višokih pedagoških študij v Brnu.** Čehoslovsko učiteljstvo si je po načelu samopomoči že l. 1921. ustanovilo v Brnu zavod, ki mu služi v največjo čast. Imenuje se »Šola višokih pedagoških študijev«. Namen tega zavoda je, nuditi učiteljem višjo izobrazbo. Letos je napravilo učiteljstvo korak dalje in priključilo tej visoki šoli delovni seminar učiteljstva meščanskih šol na Moravskem. Član seminarja more postati vsakdo, ki se zanima za vprašanja zvezana s prakso na meščanskih šolah. Tudi za učiteljice gospodinjstva in ročnih del sta urejena kar dva seminarja: 1. za posebne psihološke vaje za učiteljice domačih naukov pri preizkušanju učencev, 2. za vaje v laboratoriju za tekstilno in kemično stroko. V preteklem študijskem letu je bilo v šoli za visoke pedagoške nauke zapisan h 87 slušateljev, tej šoli priključen tečaj za izobrazbo in izpit usposobljenosti za meščanske šole je obiskovalo v zimskem semestru 30 slušateljev, v letnem semestru je bilo na šoli 79 slušateljev, tečaj pa je obiskovalo 23 učiteljev. Predpisane kolokvije je izvršilo 29 slušateljev.

Lippert-Lajovic.

— **Dijaško čitanje — preizkus hitrosti.** Na pobudo okrajnega šolskega nadzornika je izvedlo učiteljstvo v okraju Češki Brod, ne daleč od Prage, koncem šolskega leta 1928/29. preizkus v hitrem čitanju pri vseh učencih z namenom, da se ugotovi, koliko zmorejo učenci posameznih let v tej stroki. Učitelji so postopali po enotnih navodilih. Vsak učenec jebral štiri različne vrste in učitelj je natančno zapisal v pripravljeno seznam, koliko sekund je potreboval učenec, da jih je prebral.

Pregled uspeha podaja sledeča tabela:

Šol. l.	Število preizkušenih učencev	Skupni čas v sekundah za posameznega učenca na 1 vrstico	povprečni	najkrajši	zaokroženi povprečni
OSNOVNA ŠOLA					
1.	795	72.288	90.90	—	23
2.	840	44.991	53.56	13, 14, 15	13
3.	796	30.176	37.90	8, 10, 11	9
4.	553	18.518	33.48	10, 12, 13	8
5.	298	7.888	26.46	10, 11, 12	6 1/2
6.	129	3.275	25.38	11, 12, 13	6
7.	126	2.855	22.65	9, 10	5 1/2
8.	222	4.463	20.10	9	5
MEŠČANSKA ŠOLA					
6.	182	4.230	23.24	9, 10, 12	6
7.	91	3.468	18.15	8, 10	4 1/2
8.	162	2.336	14.42	6	3 1/2

Na podlagi teh uspehov je bil sprejet predlog, da se od začetka šolskega l. 1929/30. reduje čitanje na sledeči način: Povprečno število odgovorja se drugemu redu, odnosno z ozirom na število napravljenih napak tretjemu, nadpovprečni učenci dobe najboljši red, odnosno z ozirom na napake drugi red, podpovprečni učenci naj dobe tretji, odnosno četrti red. Najslabši učenci dobe nezadostni red. V začetku šolskega leta se uporabljata za redovanje povprečnica prejšnjega šolskega leta. — Lippert-Lajovic.

— **Ljudski tečaji za žene na Slovaškem.** Zavod Milana R. Stefanika v Turčanskem Sv. Martinu na Slovaškem je javni pokrajinski zavod za izobrazbo učiteljic gospodinjstvo stroke, ki naj potem poučujejo na strokovnih šolah za ženske poklice. Zavod se je ustanovil leta 1924. Leta 1927. je začel prirejati ljudske tečaje po slovaških vaseh, ki jih prireja vse do danes s pomočjo deželne uprave za Slovaško, ministrstva šol in narodne prosvete, ministrstva za socialno skrbnost in ministrstva javnega zdravja. V zvezi z društvom »Živena« in po geslu Češkega Rdečega križa je prevzel te ljudske tečaje kot svojo stalno nalogo in organizacijo. V organizacijskih pravilih in osnovah čitamo: Cilj: Navajati žene k varni in zdravi kuhinji k domačem delu in na zaposlitev dece. Tečajev se udeležujejo žene in mladenke od 15 leta starosti 20 po številu. Učna doba: V zimskih mesecih po pravilih 4 tedne zvečer po najmanj 3 ure rednega pouka. Učiteljice: Absolventke Zavoda Milana R. Stefanika. Predmeti: Prehrana in nauk o živilih, domače gospodarstvo, skrb za otroke, praktično kuhanje. Za tečaje je izdelan podroben učni načrt za tedne in dneve. Dosedaj so se vršili tečaji v treh slovaških pokrajinah (Nitranski, Povaški in Pogorski). V celoti je zavod priredil 26 tečajev z 761 udeleženko. Izdatki za tečaje so znašali več kot 22.000 Kč. — Lippert-Lajovic.

— **V poslovne stike z UGP** je stopila sedaj tudi tvrdka Gorica & Leskovšek v Celju. Članstvo prosimo, da izpolni v tem smislu zadnjo okrožnico UGP, na kateri te splošno znane tvrdke še ni bilo v imeniku tvrdk, s katerimi je UGP v poslovnih stikih.

Kupujte in priporočajte

doma e proizvode:
ADRIA
prasek
za pecivo in
vanilni sladkor

— **Dom za obmejne otroke pri manjšinskih šolah.** Na osnovi zakona o manjšinskih šolah iz leta 1919, ustanavlja ministrstvo šolstva in narodne prosvete za otroke narodnih manjšin državne manjšinske šole. Take manjšinske šole posejajo dostikrat otroci iz jako oddaljenih krajev. Manjšinsko šolo v Brodku pri Konici na Moravskem posejajo češki otroci iz 20 občin in so nekateri od nje oddaljeni tudi nad 8 km. Da se otrokom olajša obisk šole v tem gorskem kraju, kjer je pozimi velik mraz in snežni zameti, sta se sporazumela »Osrednja Matica školska« in institucija »Zemska peča (skrbstvo) o mladež na Morave«, da postavita v Brodku dečji dom, kjer bodo otroci oskrbovani v dneh hudega mraza in snežnih viharjev. V poletnem času pa bo v domu nameščena zdravstvena kolonija za dijake velikega mesta Prostějov.

Lippert-Lajovic.

— **Skupna seja upravnega in nadzornega odbora UGP** se vrši v soboto dne 1. februarja t. l. ob 10. uri v III. mestni deški osnovni šoli v Mariboru na Ruški cesti.

— **Začetni pouk v zemljepisju je lahek in uspešen,** ako uporabljate ročne zemljevide kulturnih skupin, katere je izdal Učit. dom v Mariboru. Doslej so izšli ročni zemljevidi sledečih kulturnih skupin: Pohorje-Kozjak, Slovenske gorice-Ptujsko polje, Prekmurje, Celjska kotlina-Posavje. Tudi ročni zemljevid Kamniške planine, izdaja Učit. dom v Ljubljani, se lahko naroča pri Učit. domu v Mariboru. Nizka cena — 6 Din — omogoča nabavo. Sežite po njih!

— **Čehoslovaska vlada je razposlala v inozemstvo po svojih konzulih zanimivo 11 strani obsegajoče pojasnilo o znanstvenem šolstvu v čehoslovaski republiki.** S tem je čehoslovaska vlada pokazala svoje popolno pričanje o koristnosti esperanta. — Iz »Austria Esperantista«.

— **Deška in dekleška meščanska šola v Trzinu** je ob priliki svojega desetletnega obstoja izdala »Spomenico«, ki se bo te dni razposlala posameznim višje organiziranim osnovnim in vsem meščanskim šolam. Ravno učiteljstvo prosi šolska upravitelstva in ravnateljstva, da »Spomenico« zaradi njene aktualne vsebine obdrže in čimprej nakažejo znesek 15 Din po priloženih poštinih položnicah.

— **Povišanje stanarine — najnujnejša potreba.** Ker so že v naprej videli, da postaja zakonsko varstvo najemnikov s časom vedno manjše in ožje, dokler sploh ne bo povsem ukinjeno, so organizacije državnih uslužbencev opozarjale pristojne činitele, da je povišanje stanarin edini način, kako bi bilo mogoče rešiti državne uslužbenke pred finančnim polomom, ki jim preti od neupravičeno visokih in po večini povsem pretiranih stanovanjskih cen. Hišni lastniki so neprestano in trdovratno zahtevali in zahtevajo to še danes, ko je že varstvo najemnikov skoro popolnoma prenehalo, da se jim prepusti popolna svoboda v razpolaganju z njihovimi stanovanjskimi objekti, in da se v tem pogledu uveljavijo spet določbe občega državnega zakona, to je, da se spet uvede stanje, kakršno je bilo pred vojno. To je popolnoma razumljivo in bi tem zahtevam nihče ne mogel ugovarjati, če bi bilo povpraševanje po stanovanjih vsaj približno izenačeno s ponudbo prostih stanovanj. Med tem pa, če se upošteva, da je še vedno premalo stanovanj na razpolago — vsaj v večjih mestih — za potrebo prebivalstva, in da gospodarsko najslabši družabni sloj, to so državni uslužbenci, nima dovolj finančnih sredstev, da bi plačeval take najemnine za stanovanje, kakršne danes hišni lastniki zahtevajo, je jasno, da je treba vse storiti, da bi se ti ekonomsko najslabši državljani obvarovali od popolnega gospodarskega propada, ki jim resno grozi zaradi vseobče stanovanjske krize. Mi smo že na kratko orisali gmotni položaj državnih uslužbencev po omejitvah za konigate varstva najemnikov. Naglasili smo, da državnemu uslužbencu, čim pokrije tiste življenske potrebščine, brez katerih si ne moremo misliti normalnega in zdravega človeka, ne ostane skoro nič več za plačanje stanovanjske najemnine. Iz našega poročila je razvidno, da stanarine državnih uslužbencev znašajo povprečno na leto toliko, kolikor morajo za stanovanje plačevati mesečno, in da je popolnoma izključena možnost, da bi s svojimi rednimi dohodki mogli zmagovati današnje stanovanjske najemnine. Tako jim torej ne preostane nič drugega, nego da se ali odrečejo običajnim stanovanjem v hišah v mestu, in se preselijo v barake na periferijo mesta, ali da delajo dolgove, ali pa da prenehajo jesti in oblačiti se. Prvemu se ne morejo odreči, ker so že po zakonu samem dolžni, da žive dostojno, kakor to odgovarja njihovu činu in položaju. Kredita itak nimajo več, hrana in obleka sta pa najnujnejši življenski potrebščini. Ni torej drugega izhoda, kakor da se jim povišajo stanarine na tako višino, da bo vsaj približno odgovarjala današnjim stanovanjskim cenam. Pred vojno je pameten poedinec izdal za stanovanje petino svoje plače, tako da mu je zado stovalo za nabavo drugih življenskih potrebščin, kar mu je ostalo. Tudi državni uslužbenec je po tem pravilu mogel živeti lepo v

